

za prav le nabiralni voz za osebe, ker je na razpolago osebam na yseh postajat, ako se tudi le nekoliko postaj daleč vozijo; po nekaterih razjasnilih zborničnega tajnika in predlagatelja se vsprejmeta oba predloga. (Konec sledi.)

Poskuševališče za prirodno in umetno stavbinsko kamenje na c. kr, obrtni šoli v I. dunajskem okraji.

Vedno rastoče zahteve v stavbarstvu glede lehkote, trdnosti itd. zidanja zahtevajo natančno znanje gradiva, sosebno stavbinskega kamenja. V pospeševanje znanstvenih raziskavanj na tem polji kakor tudi za vsakdanje potrebe se je ustanovilo vsled prizadevanja in požrtvovalnosti profesorja A. Hanischa poskuševališče za prirodno in umetno stavbinsko kamenje. Ta zavod je oddelek c. kr. državne obrtne šole v I. dunajskem okraji in nudi oblastvom, industrijalcem in obrtnikom priložnost, da dajo preiskati v stavbarstvu najbolj uporabljeno stavbinsko kamenje kakor tudi učencem zavoda, da spoznavajo na svoje oči fizikalno-mehanične lastnosti različnega stavbinskega kamenja.

Ta stavbinsko-obrtni laboratorij je pod strokovnjaškim vodstvom c. kr. profesorja inženjerja A. Hanischa. C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je z ukazom z dne 4. avgusta 1896. odobrilo načrt in cenovnik za ta zavod in dovolilo izdavanje izkaznic o izvršenih poskusih.

Naročila za izvršitev poskušanj stavbinskega kamenja se pošiljajo pismeno načelništvu zavoda in v to določeni material naj se dostavi na naročnikove stroške v zavod. Obrazce za preiskavo napravi naročnik sam v sporazumljenji z načelništvom ali pa plača stroške za napravo istih po načelništvu. Zneski pristojbin znašajo za vse poskušnje kakor za določitev luknjičavosti, potežne, tlačne, lasne, trdnosti itd., po 10 gld., za določitev specifične teče za 3 gld. Na podlagi vsake izvršene preiskave se izda izkaznica.

Ako se ne privoli v razglasitev poskusnih rezultatov, se mora to izrecno v teku štirih tednov po izdaji izkaznice naznaniti.

Ta izborna vrejeni zavod je v vsakem oziru dosegel že velike vspehe in rezultate neštevilnih poskušanj na tem zavodu dandanes splošno uporabljajo pri pouku in tehničnih in obrtnih šolah, in istotako arhitekti in inženjerji v stavbinski praksi.

Program in cenovnik poskuševališča sta na razpolago v trgovinski zbornici.

Nacionalna ekonomija in kmetijstvo.

(Dalje.)

Zgodovina nas uči, da so vsi narodi nekdanj živeli kot nestalne, od kraja v kraj potujoče ljudske skupnine, katere so vsem svojim potrebam zadostovali sprirodnimi

proizvodninami in jih skoro neobdelane izkoristili. Šele tekom stoletij so ti narodi napredovali toliko, da so razne vrste živali v čredah redili. Te živali so bile današnje naše domače živali. Kadar je izmanjkalo paše, selili so se narodi v drug kraj in šele po stoletjih, so prišli ti nestalniki do tega, da so jeli obdelovati zemljo, da so se jeli baviti v kmetijstvu.

Z začetkom kmetijstva se je tudi v življenji narodov, v javnem in v zasebnem življenji, začela nova doba. Kmetijstvo je prouzročilo, da so ljudje opustili vedno potovanje od kraja v kraj, da so si izbrali stalna bivališča in iz tega skupnega življenja po gotovih, za vse dotičnike veljavnih načelih, so nastale prve občine. Kmetovanje je tudi prouzročilo, da so ljudje jeli prirejati si razna orodja za lažje obdelovanje zemlje ter jih čedalje bolj spopolnjevali, kar je začetek obrtnosti.

Prejšnji nestalniki pa se, izbravši si stalna bivališča, niso takoj lotili intenzivnega kmetovanja. Obdelovali so le tolike zemlje, kar je bilo najnujnejše potrebno, sicer pa so vso skrb posvečevali živinoreji, bili so najprej živinorejci in le mimogrede kmetovalci. Svet je bil seveda le slabo obdelan, za gnojenje se ni nihče menil in tako je nastala navada, da se je polje za nekaj let premenilo v pašo, mesto njega pa jeden del pašnika v njivo. Na ta način gospodarili so Germani za časa Tacita in v nekaterih planinskih deželah se gospodari še dandanes tako, seveda pametnejše in urejeno, prideluje se namreč na polju le kar treba za dom, sicer pa je živinoreja prva in glavna skrb kmetovalčeva.

Kolikor bolj se je prebivalstvo množilo in kolikor več je potrebovalo živil, toliko čutnejša je postala potreba, povečati rodovitnost zemlje oziroma zmanjšati pašnike. Najvažnejše kulturne rastline so bile in so še dandanes razne vrste žita. Klimatične in druge razmere so odločevale, v kateri vrsti se je sejalo to žito, a kadar so bile že vse vrste rodile, ostala je njiva jedno leto neobdelana. Kmetovalci so razdelili svoj svet v primerno število delov in na njih po vrsti sadili, kar so hoteli pridelati, tako da je na pr. rž rasla vsako leto na drugi njivi, vsako leto pa je jedna njiva ostala neobdelana.

Mej vsemi narodi starih časov bili so Rimljani najznamenitejši poljedelci. Bavili so se največ s pridelovanjem žita, zlasti pšenice, ječmenena in prosa, potem pa s pridelovanjem leče in fižola. Ako zemlja ni bila rodovitna, ostala je vsako tretje leto neobdelana. Gospodarili so pametno in glasom poročil verodostojnih rimskih pisateljev (Katona, Vara, Komela in drugih) bilo je rimsko kmetijstvo svoj čas skoro na isti visoki stopnji, kakor dandanes pri kulturnih narodih zapadnoevropskih. Na tej visoki stopnji pa je ostalo le nekaj časa, po tem pa jelo zopet propadati. Deloma je bil vzrok splošna popačenost, največ pa to, da so nastala obsežna velika posestva, vsled česar se je število malih svobodnih posestnikov čudovito hitro krčilo. Bogataši, kateri so bili lastniki ogromnih veleposestev, so zadušili kmetski stan. Njih posestva so obdelovali sužnji, največ neizučeni v kmetijstvu, a ker